

GAZETA TRANSILVÂNIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streinătate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învoială
Manuscrisurile nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226

Probleme pentru educaţia femeii în viitor.

Rolul însemnat al femeii, şi în zile de pace, ca şi în timpuri erăncene de războiu, este mai presus de orice îndoielă. Ingrijirii şi destoiniciei lor fiind încredinţată nu numai sfinţenia vieţii casnice — familiare, ci una dintre cele mai importante probleme: educaţia generaţiilor viitoare, — este prea firesc, că poporul de mâine va fi aşa, după cum ştiu mamele de astăzi să dea copiilor lor creştere şi îndrumare spre cărările virtuţii sau spre povârnişul rătăcirii. De aceea dacă vom, ca poporul nostru să devină din generaţie în generaţie tot mai bun şi mai virtuos, trebuie să îndemnăm cu orice prilej femeile nu numai să fie ele însele pline de bunătate şi de virtute, ci să-şi dea toată siliţa a împodobi cu aceste comori sufleteşti întreaga viaţă lor familiară, îndemnând pe toţi la fapte bune şi sădind în inima tuturor iubirea virtuţii. Este adevărat cuvântul fericitei în Domnul regine a României Elisaveta, care spunea adevărat, că femeile vor ţese viitorul oricărei naţiuni.

Cunoaşterea acestui adevăr a îndemnat toate popoarele luminate, să dea o atenţiune din ce în ce mai mare tuturor chestiunilor privitoare la educaţia şi activitatea femeii, nu numai în cadrele vieţii familiare, ci şi pe terenul vieţii sociale. În unele părţi s-au ivit însă porniri greşite, cari ţinteau să împovăreze mintea femeii cu astfel de idei, cari erau spre pabula vieţii intime familiare şi o îndrumau să se arunce cu tot dinadinsul în vârtejul vieţii publice, istovindu-şi puterile şi înăsprindu-şi simţirile gingaşe ale inimii cu lucruri prea grele şi prea îndepărtate de chemarea adevărată a femeii, care va rămănea totdeauna aceeaşi: să ţină cu cinste casa bărbatului său şi să-şi crească în virtute copiii.

Aceste porniri spre un intelectualism prea exagerat şi păgubitor vieţii sufleteşti, vor fi îndemnat pe împăratul Wilhelm II să spună, că rolul femeii se reduce la următoarele 4 lucruri: co-

pii, haine, biserică, bucătărie (Kinder, Kleider, Kirche, Küche). În aceste 4 cuvinte se cuprinde însă foarte mult, căci ele deschid câmpuri atât de largi pentru femeia virtuoasă, care ştie să îngrijiască cu priveghere neadormită de creşterea copiilor săi, să-şi îmbrace cu bună întocmire şi cruţare casa, să-şi chivernisească cu pricepere bucătăria şi să-şi îndeplinească cu evlavie datorinţele faţă de biserică. Iar femeia, care dispreţueşte aceste îndeletniciri, pe orice treaptă înaltă s'ar afla şi de ori câtă bunăstare materială s'ar bucura în lumea aceasta, îşi înţelege greşit chemarea şi lipseşte dela îndeplinirea celor mai de căpetenie datorinţe. Va rămănea pururea adevărat cuvântul Scripturii: *Femeia înțeleaptă zideşte casa sa, iar cea nebună o surpă cu însăşi mâinile sale.* (Proverbele lui Solomon XIV, 1.)

Cât de întinse sunt câmpurile de muncă amintite mai sus, a putut să înţeleagă oricare femeie şi în cursul acestui nenorocit războiu, având datorinţa creştinească de a îngriji nu numai de copiii, hainele şi bucătăria sa, ci şi de a deaproapelui avizat la ajutorul milostivirii, precum şi de a cerceta biserica, nu numai ca să se roage pentru sine, ci pentru toţi ceie luptă, lucrează şi se jertesc pentru mântuirea ţării şi a popoarelor din vârtejul pierzării.

Pentru ca datorinţa aceasta creştinească să se poată îndeplini pretutindeni cu mai multă stăruinţă şi cu rezultate multămitoare, societăţile şi reuniunile de femei din toate părţile au dezvoltat activitate mai intensă decât în timpuri de pace, îngrijind îndeosebi, ca isvorul dărnicii şi al milosteniei să picure neîncetat roua alinării sale asupra inimilor săgetate de durerile crunte şi nenorocirile felurite ale acestui războiu.

Experienţele, pe cari le-au câştigat conducătorii şi conducătoarele societăţilor de femei în aceşti ani de războiu, sunt destul de variate, dar în acelaşi timp şi folositoare pentru o mai bună orientare în viitor.

În cele dintâi săptămâni după izbucnirea războiului cele mai multe femei erau cuprinse de laudabilă rivnă pentru scartea familiilor rămase fără sprijin în urma mobilizării şi ar fi fost în stare să aducă jertfe considerabile în muncă sau în bani. Mai târziu răvna aceasta a scăzut, făcând loc unei nepăsări, care îndemna şi pe câte o femeie mai inteligentă şi mai cu stare, să ia în nume de rău celor ce îi băteau la uşe cerând din nou contribuiri băneşti la colectele atât de des repeţite. De altă parte ambiţii deşerte şi rivalităţi personale sau anumite deosebiri de clase sociale au tulburat ici şi colo acţiunile salutare întreprinse de societăţile femeilor.

Să nu ne mahnim însă prea mult din cauza acestor fenomene ale vieţii noastre dela sate şi dela oraşe, căci ele se întâmpină şi la neamurile cele mai înaintate, în măsură poate mai mare, decât la noi. Astfel una dintre conducătoarele femeilor din Berlin, *Dr. Agnes von Harnack**) făcând o dare de seamă despre observaţiile sale în cursul întâiului an de războiu, spune că multe femei cari s'au anunţat la servicii de bună voie, chiar dela început refuzau a da ajutor la lucruri casnice sau la treburi de-ale bucătăriei sub cuvânt, că ele nu pot săvârşi decât muncă spirituală. Altele, deşi promiteau că vor veni să ajute în orice timp, nu veniau niciodată.

Disciplina le lipsia cu desăvârşire. Cu surprindere arată, că chiar femeile din clasa mijlocie erau foarte slab pregătite pentru cele mai elementare lucruri de casă: nu ştiau, cum să pună un petec, să cărpească o haină, să fiarbă o zamă simplă. Această dovadă, că nu numai şcoala, dar şi creşterea din familie a fost defectuoasă: nu le-a pregătit nici decum pentru viaţa practică, ci le-a dat numai cunoştinţe teoretice din cărţi, ceea ce poate deveni o nenorocire pentru ele, căci în chivernisirea vieţii familiare lucru de căpetenie nu este ştiinţa din carte, ci destoinicia practică.

*) *Dr. Agnes von Harnack: Der Krieg und die Frauen, Berlin, 1915.*

Numita scriitoare se vede necesitată a pretinde, ca în viitor să se introducă şi pentru fete un *an de serviciu obligator*, cum este pentru feciori serviciul militar. La vârsta de 14—20 ani fiecare fată să fie obligată a servi un an, sub control de stat, în institute de învăţământ practic, ca să-şi însuşească cunoştinţele de lipsă pentru gospodărie, pentru îngrijirea copiilor şi a bolnavilor, pentru fiert, cusut, croit, grădinărit ş. a. Precum feciorii sunt împărţiţi în scoli instructive militare la diferite trupe de cavalerie, artilerie şi infanterie, tot asemenea în diferite grupe vor fi împărţiţi şi fetele, având să urmeze toate cursurile, cari sunt de lipsă, ca ele să se poată deprinde în mod practic cu lucrurile, pe cari trebuie să le ştie îndeplini singură fiecare femeie, de orice rang şi poziţie socială. În caz de războiu ar trebui să se facă şi pentru organizarea şi conducerea activităţii femeieşti un plan de mobilizare, ca şi pentru trupele de soldaţi. Această întocmire ar face femeilor cu putinţă să se scape de povara intelectualismului, care a covârşit în timpul din urmă educaţia lor, le-ar obicinui cu disciplina, cu supunerea necondiţionată, cu ascultarea fără împotrivire, cu îndeplinirea promptă a datorinţelor — tot atâtea cerinţe indispensabile pentru viaţa unei femei, ca şi pentru a unui bărbat. Mai departe: ar da prilej oricărei femei, să vină în atingere cu semenele ei din toate stratele sociale, prin ceea ce s'ar mai reduce deosebiriile de clasă şi rang social.

Sunt aceste negreşit tot atâtea probleme mari pentru viitor. Dar e aci o idee, despre care însăşi autoara spune, că trebuie să devină putere vie în sute de mii de capete cugetătoare şi să se ridice milioane de glasuri pentru înfăptuirea ei. Deşi se spune în ironie, că în Germania trebuiesc 200 de ani pentru realizarea unei idei, 100 pentru discutarea ei şi altă sută pentru a încerca punerea în practică, totuş de astădată, considerând celeritatea uimitoare, cu care săvârşesc Germanii atâtea lucruri mari, e probabil că şi această idee se va întrupa curând.

Transplantată în modestele împrejurări ale traiului nostru, împresurat de atâtea lipsuri şi ispite, negreşit că ideea aceasta a unui *învăţământ practic precumpănitor* nu va putea fi realizată cu ușurinţă. Căci ne lipsesc aproape cu totul aşezămintele de educaţie practică. Ea va îndemna însă pe toţi ceie au datorie de conducere şi simţ de răspundere pentru soarta poporului nostru să caute orice prilej spre a îndruma şi în şcolile noastre de fete în direcţie mai practică educaţia viitoarelor mame române. Societăţile de femei, încât le permit mijloacele, vor cerca să cheme la viaţă modeste aşezăminte de educaţie practică, cursuri ocazionale sau sistematice de industrie casnică, de bucătărie şi gospodărie populară. Iar când va veni timpul să se înfiinţeze şcoala mănăstirească indicată în mod cam puţin lămurit în testamentul mitropolitului Ioan Meşianu, va fi dată şi bisericii posibilitatea de a desăvârşi prin un aşezământ sta-tornic educaţia practică a mamelor creştine.

Miscări pentru pace în Anglia şi Franţa. „Vossische Zeitung“ raportează despre dorinţa de pace în Anglia şi Franţa: În Anglia propaganda câştigă tot mai mult caracterul unor manifestaţiuni publice. Partidul independent al nunciitorilor organizează pretutindeni întruniri publice pentru pace. În Londra se văd pretutindeni plcate cu cereri de pace, care nu se mai rup nici nu se murdăresc. Poliţia nu se mai împotriveşte acestor manifestaţiuni, pe când mai înainte era la ordinea zilei interdicţiile întrunirilor sub pedepse aspre.

În Paris au avut loc în ultimile zile de asemenea manifestaţiuni îndreptate în contra lui Poincaré personal; au participat chiar şi soldaţi.

În jurul ultimatului Ententei către Grecia. Din Berlin se comunică: Din condiţiile impuse de Quadruplă, demobilizarea s'a şi efectuat, deşi „Ruskiya Wjedomosti“ pretinde că nu-i adevărat sau cel puţin numai în parte. Pretenţiunea ca să se licenţieze funcţionarii poliţieneşti de până acum, urmăreşte două scopuri: să se scape repede de funcţionarii cari au tolerat demonstraţiile pentru rege şi în contra Quadruplei şi să se recruteze pretutindeni instrumente dispuse să colaboreze la atentatul în contra regelui. După noile alegeri, vor urma mai întâi recrutări voluntare, iar mai târziu forţate.

Poezie din războiu.

Ceruză culoare albastră
Scrise tu durerea noastră,
Durerea de pe câmpii
Unde facem bătălii
De rămân sate pustii.
Unde trecem noi odată
Rămănea lumea prădată,
Unde puseam cu maşina
Rămăne ars ca răşina.
Frunză verde din coline
Domnul strigă către mine
Hai Grigore după mine
Zi o rugă Doamne ajută
Să tăiam duşmani o sută.
Seoate sabia din teacă
Între droturi dese pleacă
Eu în urmă'i plec de loc
Trecând prin gloanţe şi foc
În urmă noastră în soldaţi
Cu muniţii încărcăţi
Puştile lor varsă pară
Împărţind moarte amară
Sângele muscalului
Pân' la coama calului
Sângele să face în rău
Stăm în el până la brau
Soarele stă şi să miră
Cum îi tăiem fără milă
Norii în cer să strâng grămadă
Îngrozii de-atăta prădă...

— April 20 1916.

Grigore Slavocă

ordonanţă, din Rodna veche.

Actualităţi.

— Ceva despre construcţia submarinelor. —

Profeţia marelui Leonardo da Vinci s'a împlinit. Puţina siguranţă de pe mare a devenit prin invenţia submarinelor cu totul ilusorie. Înzădar a tras o dungă cu cerneală roşie marele învâţat peste planurile sale de submarine. Înzădar a dus în mormânt secretul lor, pentru că cu veacuri mai târziu au aflat şi alţi taina cea mare. Fulton, Zedé şi Nordenfeld au construit nişte submarine bune, cari au fost perfecţionate zi de zi, aşa încât submarinele de astăzi stăpănesc mările.

Într'un număr mai vechiu al ziarului nostru am dat istoricul submarinelor, să vedem acum pe scurt şi construcţia lor.

Toate submarinele au o formă lungăreată, care seamănă încătuva cu un peşte, sau cu o fiară uriaşă. De-a-supra acestui trup lungăreţ se înalţă o căsăluie cu un tub lung cam de 4—6 metri. În căsăluia aceasta e laboratorul comandantului, iar tubul cel lung este ţeava periscopului. Submarinele au doi pârteşi. Un pârteşte tare şi rezistent din afară, şi altul mai puţin rezistent înăuntru. Pârteşele din afară e atât de solid, pentru că presiunea apei în adâncime este foarte mare. Între aceşti doi pârteşi se află un spaţiu gol, care

se poate umplea mult-puţin cu apă, ear apa se poate oricând delătura după plac.

În interiorul submarinului sunt două maşinării principale şi un acumulator electric. O maşină este mânăată cu benzin, sau oleu, iar cealaltă cu putere electrică. Când timp submarinul pluteşte la suprafaţa mării, el este mânăat de motorul de benzin, iar îndată ce se scufundă e mânăat de electro-motor. Afară de aceste maşinării mari mai sunt în submarin şi o mulţime de maşinării şi aparate mai mici, astfel un aparat pentru curăţirea aerului, altul pentru delăturarea gazurilor veninoase, altul pentru producerea acidului de lipsă etc. Toate aceste aparate sunt mânăate cu electricitate.

Pe lângă aparatele igienice mai sunt şi o mulţime de aparate montate pe submarin, apoi magazine de proviant, de materii explozive, rezervoare de apă şi de aer condensat, gloanţe sau torpille, apoi cabine pentru ofiţeri, marinari etc. La caz că nu' ar funcţiona maşinările pentru curăţirea aerului se desface un rezervor de aer condensat (cam 100 atmosfere) şi marinarii au aer destul. Aerul condensat se mai foloseşte şi la umplerea gloanţelor, numite torpille.

Dacă se strică ceva la submarin, greşeala e reparată de mecanicii de pe bord. Lucrul acestor mecanici e greu, dacă se strică cumva învâlişul

sau pârteşele extern al vasului şi mai greu e atunci când submarinul e la pândă — adică sub apă. În cazul acesta mecanicul se îmbracă în haine de scafandru, întră într-o cameră mică dintre cei doi pârteşi, închide hermetic uşa dinăuntru şi deschide încet uşa pârteşelui dinafară. După ce s'a umplut pe încetul camera cu apă, mecanicul iese afară, reparază acolo sub apă partea avariată şi se reîntoarce iar pe unde s'a dus.

Deasupra trunchiului lungăreţ ce are forma unei fiări uriaşe, se înalţă o căsăluie mică cu un tub lung. Căsăluia aceasta este sufletul submarinului, aici şade comandantul şi dirigează întreg vasul. Spre scopul acesta e în legătură telefonică cu toate părţile mai însemnate ale submarinului. Pe masa de lucru sunt o mulţime de aparate: un aparat pentru măsurarea celerităţii, a afunzimei, a presiunii apei, apoi un compas, un galvanoscop şi cel mai de căpetenie aparat *periscopul*.

Periscopul este un telescop construit anume pentru serviciul submarin. Din căsăluia comandantului să desprinde un tub cu un diametru de 8—15 cm. care are o lungime de 4—6 metri. În capătul acestui tub este un capac cu o sticlă măritoare numită şi *lîntă obiectivă*. Capacul să poate mişca în jurul unei osii. Razele luminei ce intră prin lîntă obiectivă ajung la o prismă, unde se resfrâng la 90 de grade, de aici

trec prin tubul cel lung — numit telescop — la o altă prismă, aici iar resfrâng razele de lumină 90 grade, şi prin lîntă oculară care e deasupra mesei, comandantul poate vedea tot ce se întâmplă pe mare la mari depărtări. Pentru delăturarea strâmpilor de apă ce cad pe lîntă obiectivă, cari ar conturba, şi ar întuneca vederea, serveşte un aparat electric, care delătura prin căldură picuri sau stropi de pe obiectiv. La periscopele mai moderne lîntă oculară este înlocuită cu o sticlă întunecată ca şi la aparatul fotografic, ca lumina cea mare să nu supere ochii comandantului.

Submarinul e mânăat, cum am zis mai înainte, de un motor de benzin, care produce şi electricitatea de lipsă. Îndată însă ce să scufundă submarinul, motorul de benzin este oprit şi vasul e mânăat de electromotor. Submarinul să poate cărmui şi dirigea cu o mulţime de vasele şi surube. Să poate scufunda până în fundul mării, şi poate pluti şi deasupra apei.

De obicei însă submarinul nu se scufundă mai adânc de 30 metri, pentru că mai afund presiunea apei devine atât de mare încât ar deteriora submarinul. Un submarin modern poate sta timp de aproximativ 36 ore sub apă.

Operațiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 27 Iunie.

Câmpul de operațiuni dela vest.

La aripa engleză și la aripa nordică a frontului francez s-au dat în mai multe rânduri lupte de patrulare. Numeroși nori de gazuri și de fum au trecut spre noi, dar nu au făcut nici o stricăciune trupelor germane și în parte ei s-au abătut asupra tranșelor germane. Focul dușman s-a îndreptat cu deosebită violență contra pozițiilor noastre de ambele părți de la *Somme*. Prin bombardarea de către Francezi a orașelului *Nesle* au fost omorâți și răniți 23 Francezi.

La dreapta dela *Maas* au rămas neșuccese atacuri franceze la nord-vest și la vest dela fortul pante-rat *Thiaumont*, precum și la sud-vest dela fortul *Vaux*. În pădurea *Chapitre* am surprins un detașament dușman constând din 2 ofițeri și câteva duzini de soldați, pe cari i-am făcut prizonieri.

Un biplan englez a fost împușcat în luptă aeriană la ost dela *Arras*. Pasagerii lui au fost făcuți prizonieri.

La est și sud-est.

Grupul mareșalului Hindenburg. Detașamente germane cari au pătruns în pozițiile rusești, au făcut la sud dela *Kekkau* 26 prizonieri și au capturat 1 mitraliează și o aruncătoare de mine, iar la nord dela *Iacul Miadziol* au făcut prizonieri 1 ofițer și 188 soldați și au capturat 6 mitralieze și 4 aruncătoare de mine. Patrula dușmană au fost respinse. Gara de mărfuri din *Dünaburg* a fost din belșug bombardată cu bombe.

Grupul mareșalului principe de Bavaria Leopold: Situația e neschimbată.

Grupul generalului Linsingen: La sud-vest dela *Sokol* trupele noastre au luat cu asalt liniile rusești și au făcut mai multe sute de prizonieri. Contra-atacuri dușmană nu au avut nicăiri succes.

Câmpul de operațiuni din Balcani.

Nu s-a petrecut nici un eveniment mai important.

Uniunea economică central europeană.

Problema unei uniuni economice a Statelor centrale europene nu este nouă. Sâmburele acestei probleme a cristalizat-o deputatul german Friedrich Naumann atât de luminos în cartea sa „*Mittteleuropa*”, a cărei importanță a fost apreciată în diferite rânduri și în ziarul nostru.

În legătură cu recenta conferință economică dela Paris, ziarele se ocupă iarăși mai intensiv cu problema uniunii economice centrale europene. În privința aceasta se comunică din Berlin următoarele:

Nu poate fi negat că uniunea economică a statelor Europei centrale, dacă va fi să se înfăptuiască, apoi va trebui să învingă mai întâi un noian de tendințe particulare, să distrugă multe dorinți egoiste de o parte și de alta. Fără renunțări însemnate, apropierea economică a Germaniei de aliații săi actuali și întinderea acestei apropieri asupra altor state având interese economice comune, cum e de pildă România — care orice s'ar zice e legată economică de Puterile Centrale — nu va fi cu puțință. Dat fiind însă seriozitatea cu care economiștii germani s'au ocupat cu această problemă, studiile profunde pe cari le-au făcut în privința celor mai principale puncte din întregul complex de chestiuni ridicate de problema apropierii economice, dat fiind talentul organizatoric german, puterea de producție a ramurilor productive germane, înfăptuirea ideii Europei Centrale apare numai ca o chestiune de timp.

Și fără îndoială că în complexul de state străns în mănunchiul acestei „Europe”, România își va avea și dânsa locul său hotărât.

În orice caz însă uniunea economică a Statelor Europei Centrale apare mult mai ușor de realizat de cât blocul economic al puterilor En-

tentei, în interiorul căruia deosebirile atât politice cât și economice sunt mai marcante. Apoi continuitatea de teren pe care o pot arăta aliații Germaniei și care e una din condițiile esențiale pentru înfăptuirea unui bloc economic cu calități de viață suficiente, nu îl pot reclama puterile Ententei. Harta războiului, despre care vorbea cancelarul Germaniei, Bethmann-Hollweg, în interviul său cu gazetarul american Von Wiegand, nu este numai o vorbă goală ci își are valoarea sa reală atunci când se discută posibilitatea unei uniuni economice central europene. Speculațiunilor pur teoretice ale economiștilor anti-germani, Germania le opune studiile practice făcute, schițele de organizațiune ale unui bloc economic, bazele pe niște temelii reale și nu pe unele clădite în grabă din material teoretic și neîncercat încă.

Încercările Ententei de a paraliza alcătuirea Europei centrale economice prin ridicarea unei clădiri similare, centralizând eforturile economice ale Statelor împătritei, e imposibil să ducă la rezultatul dorit, adică la înfrângerea economică „post bellum” a Statelor centrale. Atâta vreme cât armele vor fi grăt cu limba lor de oțel în favoarea Puterilor Centrale, atâta vreme cât harta despre care vorbea Cancelarul nu va fi fost modificată, ideea unei distrugerii economice a Austro-Germaniei va rămâne o utopie. Și nici zece, nici o sută de conferințe economice la Paris nu vor apropia Ententa cu un singur pas măcar de scopul urmărit.

Faptul acesta și-a făcut intrarea și în mintea unora dintre membrii Ententei. În privința aceasta e foarte semnificativ unul din recentele articole ale lui „*Le Temps*”, în care e vorba de a doua conferință economică de la Paris. Ziarul oficios francez recunoaște pe față inutilitatea conferinței. „Sarcina principală — spune „*Le Temps*” — careia vrea să se dedice conferința, întrece puterile sale. Scopul Ententei este împiedicarea alcătuirii blocului central european. Aceasta nu poate fi ajuns însă nici prin conferințe nici prin tarife vamale ci numai prin puterea armelor. Să ridici în fața blocului central european o uniune vamală a Ententei înseamnă să faci un program doctoricesc. Trebuie să ne opunem de la început alcătuirii „Europei Centrale”. În ziua în care Germania va fi alcătuit blocul economic central european, atunci aliații vor fi învinși de mâine, chiar dacă ar fi fost învingătorii de ieri. Tratatul de comerț nu vor putea schimba întru nimic această stare de lucruri”.

Ceeace trebuie remarcat mai ales în acest articol al lui „*Le Temps*” este conștiința inutilității conferințelor economice dela Paris și recunoașterea primejdiei pe care „Europa centrală economică” o reprezintă pentru aliați.

Situație critică la Verdun.

Părerile criticilor militari. — Voci de presă.

Recentele succese ale armatei germane la Verdun sunt cu mare seriozitate discutate de presa franceză, care recunoaște unanim situația critică a liniei de apărare dela Verdun.

„*Matin*” scrie, că Verdun-ul este direct amenințat, deși drumul care duce până la Verdun e încă plin de obstacole.

Correspondentul parizian al ziarului „*Times*” scrie cu data de 25 I. c. următoarele:

Germanii și-au pregătit atacul în contra Verdun-ului cu cea mai mare precauție. Dușmanul dispune de o uriașă artilerie. Pregătirile au durat douăsprezece zile. Fiecare om recunoaște că situația armatei franceze la Verdun e mai serioasă ca oricând până acum. Deocamdată nu trebuie desperat, dar trebuie recunoscut, că nu e departe momentul când dela soarta Verdun-ului va depinde situația generală strategică.

Ziarele „*Victoire*” și „*Homme Enchaîne*” cer grabnic ajutor în urma succesorilor dobândite de Germani la Verdun.

Ziarul „*Daily Chronicle*” se ocupă deja cu posibilitatea căderii Verdun-ului. Observă însă, că înainte de-a se da despărării, fiecare să se întrebze că ce valoare mai are acest oraș și care e prețul pe care l-a plătit în schimb până acum dușmanul.

Din România.

Reprezaliile ententei. — Demonstrații sângeroase în Galați. — Social-democrații contra războiului.

Ziarul „*Dreptatea*” e informat, că relațiunile României cu Puterile ententei au devenit mai încordate decât de încheierea convențiunilor comerciale cu Germania și Austro-Ungaria. Franța și Anglia ar fi oprit orice esport de mărfuri pentru România, iar Rusia deneagă estradarea mărfurilor sosite în Rusia pentru România. E vorba de mari cantități de muniție și alte materiale de război. În cazul menținerii acestor opreliști, România, care a cheltuit mai multe milioane pentru mărfurile comandate, va suferi pagube colosale.

Din București se comunică:

În urma opririi unei întruniri a lucrătorilor din Galați, care era să se țină Duminică de către autoritățile locale, mai multe sute de lucrători au manifestat Luni în fața uzinei de gaz și în alte puncte. Miliția și gardiștii au provocat pe manifestații să se împrăștie. Aceștia în loc de răspuns au atacat pe soldați cu petri, trăgând chiar cu revolvele.

Comandantul trupelor, după ce a somat zadarnic pe manifestații să se împrăștie, a comandat o salvă. 4 muncitori au fost uciși iar numeroși răniți. După o altă versiune au fost uciși 9 muncitori. Un soldat a fost grav rănit de un glonte de revolver.

Cauza demonstrației, se spune, ar fi scumpetea, lipsa de alimente și deneagarea urcării lefurilor muncitorilor.

Partidul social-democrat a ținut Duminică la București a doua întrunire publică. Numeroși oratori au pledat în contra intrării în acțiune a României și în genere în contra războiului. Duminică se va ține o nouă întrunire antirăzboinică.

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 27 Iunie.
În nordul monarhiei.

La *Iacobi*, la nord dela *Kuty* și la vest dela *Nowo Poczajew* au fost respinse atacuri rusești; dușmanul a suferit în tot locul mari pierderi. La *Sokol* atacul Germanilor progresează. Alt-cum, neschimbându-se situația, nu s-a petrecut nici un eveniment mai de însemnătate.

La granițele italiene

Scurtarea frontului nostru din regiunea de atac dintre *Brenta* și *Etsch* s-a terminat ieri. Toate veștile răspândite de Italiani cu această ocaziune, despre cuceriri și alte succese, sunt, din motivele militare ce urmează și cari abia azi pot fi publicate, neadevărate. În noaptea spre 25 Iunie s-a început evacuarea pregătită în parte deja de o săptămână, a liniilor noastre celor dintâi ocupate în atacul nostru, dar ca regiune nefavorabile. În ziua următoare înainte de amiază dușmanul a continuat bombardarea poziției părăsite de trupele noastre și abia către amiază au început detașamente italiene să înainteze sovăind și pipăind în unele locuri singuratic ale frontului dintre *valea Astach* și *valea Sugana*. Bombardarea amintită contra pozițiilor noastre de mult părăsite dintre *valea Etsch* și *valea Astach* a durat ziua întreagă, noaptea întreagă și în unele locuri și ieri dimineață. În ambele zile pe întreg frontul nu a avut loc nici o luptă. Trupele noastre nu au pierdut nici prizonieri, nici tunuri și mitralieze sau alt material de război. Italianii încep acum să se apropie de noile, noastre poziții. Deja azi-dimineață ei au atacat *Monte Testo*, unde au fost respinși cu grele pierderi. În *valea Posina* focul artileriei noastre a pus pe fugă mai multe batalioane. Pe frontul dela *litoral* au eșuat atacuri dușmană la *Krn* și la *Mrzli vrh*.

Câmpul de operațiuni din Balcani.

Situația e neschimbată.

Generalul de divizie *Höfer*, locuitorul șefului de stat major.

Asentarea supletorie a glotașilor dela 39—50 ani.

În puterea unui emis telegrafic al domnului Ministru de honvezi reg. ung. aducem la cunoștința publicului următoarele:

Toți obligații la serviciul de glotași, cari aparțin anilor 1877—1886 și cari au fost conșcriși pentru a III vizitațiune de glotași — nici unul din aceștia nu va fi supus vizitațiunii după cum era plănuit, la finea lui August și la începutul lui Septemvrie a. c. ci tocmai în zilele cele mai apropiate.

Vizitațiunea glotașilor se va ține în localitățile din casele industrișilor de pe bulevardul Rudolf Nr. 7 etagiu I. Începând în fiecare zi punct, dar punct la 1/8 oare.

La vizitațiune au să se prezenteze fără considerare, că aparțin ei la Brașov sau într'alt loc:

- 1) cei născuți din 1877, 1876 și 1875 la 4 Iulie 1916.
- 2) cei născuți din 1874, 1873 și 1872 la 5 Iulie 1916.
- 3) cei născuți din 1871, 1870 și 1869 la 6 Iulie 1916.
- 4) cei născuți din 1868, 1867 și 1866 la 7 Iulie 1916.

Cei ce vor fi aflați de apți la vizitare — deocamdată vor fi trimiși, se făcă însă atenți la împrejurarea, ca oricând vor fi chemați, numai de cât au să se prezenteze.

În cazul când va fi chemat, fiecare are să aducă cu sine papuci zdraveni, apoi aparate de-ale mâncării, aparate de curățit și de-ale mâncării pentru 2 zile, mâncarea se va rebonifica pentru ziua primă a prezentării cu 1 coroană.

Cei obligați și tot-de-o-dată și duși la vizitațiunea de glotași sunt tot-de-o-dată provocați a se prezenta cu corpul curat — scaldat de curând — în rufărie și haine curate, purtând pe lângă sine toate documentele de legitimare, de cari dispune mai cu seamă foaia, care-l legitimează ca glotaș și alte documente militare. Despre vizitațiuni militare din spitale (epileptici cu atestate despre amelei constatate prin autorități) și alte atestate, atestate de maturitate și altele.

Acela dintre cei obligați, carele nu vor urma acestei publicațiuni și nu se vor prezenta la vizitațiuni sau cari se vor prezenta mai târziu de cum e prescriș, poate fi pedesit cu închisoare până la 2 ani de zile — § 4 din Art. de Lege XXI ex. 1890.

Brașov, în 28 Iunie 1916.

Magistratul orașenesc.

Conflicțul americano-mexican.

Ziarul „*Times*” comunică din Newyork: Președintele Wilson a invitat la sine comisiunile pentru a-facerile externe ale ambelor camere, comunicându-le că situația, în urma conflictului cu Mexico, e foarte serioasă, fiind temeri, că președintele Carranza va putea fi constrâns să cedeze numai prin forță.

Precum se afirmă dușmănia Mexicanilor în contra Statelor-U-nite crește pe zi ce merge.

Conform unei știri din Perua guvernul mexican a comunicat republicilor latine, că războiul e inevitabil.

Pentru Orfelinatul Uniunii fem. rom. din Ungaria.

Prin filiala băncei Albina dăruiește un binefăcător anonim la fondul Orfelinatului suma de 2400 coroane.

D-na *Maria Zehan* pres. Reun. fem. rom. din *Diciosânmartin* dăruiește în amintirea regretatului său soț *Vasile Zehan* la fondul Orfelinatului suma de 200 cor.

D-na *Maria Sorescu* dăruiește în memoria fiului său neuitat *Octavian* suma de 10 cor.

D-na *Mizzi von Lübke* soție de major dăruiește în amintirea regretatei sale surori *Amarilla* suma de 10 cor.

Se exprimă cea mai adâncă recunoștință generosului donator anonim precum și generoaselor donatoare pentru pioasele contribuiri în folosul Orfelinatului nostru.

Maria B. Baiulescu președintă.

Cât costă războiul.

„*Revue de Paris*” publică următorul studiu de *Jean Finot* asupra prelungirii războiului:

„Dacă războiul actual continuă trei ani; se vor ajunge la pierderi neauzite cari pot fi evaluate la aproape cinci sau șase sute de miliarde. Pierderile cari vor fi pricinuite de războiul mondial nu au seamă în istorie. După evaluările sociologilor și statisticianilor cheltuelile tuturor războaielor de la Napoleon I până în zilele noastre, nu ating nici la jumătate suma înghițită până acum de actualul războiu.

Războaiele lui Napoleon I n'au costat decât aproape 75 miliarde de franci, deși au durat douăzeci de ani.

Războiul Crimei a costat statele cari au participat, aproape 12 miliarde; marele războiu de succesiune în America, n'a costat decât 35—38 miliarde și cel dintre Prusia și Austro-Ungaria numai un miliard și jumătate.

După evaluarea fostului ministru de finanțe al Franței, d. *Baudin*, războiul franco-german din 1870—71 a costat aproape 12 miliarde și 495 milioane franci, scotind și pierderile suferite de stat, provincii, particulari și cheltuelile de întreținere ale armatei germane până la încheierea păcei, cari sunt de 23 milioane franci.

Un statistician englez socotea cheltuelile avute de statele beligerante de la Napoleon până în zilele noastre la 180—200 miliarde de franci. Ori dacă se calculează numai cheltuelile *Quadruplei*, se obține următorul tablou: Numărul combatanților atinge aproape 14 milioane de oameni. Dacă presupunem că cheltuelile zilnice pentru fiecare din acești oameni se urcă la 20 franci cu cheltuelile de munițiuni totdeodată, avem suma de 8 miliarde, 400 milioane de franci cheltuiți pe lună adică 100 miliarde de franci pe an.

+ Victor Cernea.

Încă un tânăr mult promițător s'a dus în mormânt...

Este tânărul *Victor Cernea*, fiul cel mai mic al d-nei văduve *Maria Cernea* din *Făgăraș*. A absolvat liceul blăjan și când era să-și termine studiile superioare comerciale a fost înrolat și de-atunci s'a luptat cu vitejie sub steag pentru Tron și patrie, până ce o granată dușmană i-a stins viața pe câmpul de luptă italian.

Tânărul *Victor Cernea* moare în vârstă de 21 ani lăsând în adânc doliu o mamă neconsolată, o soră iubitoare și pe cei trei frați ai săi, cari ca și dânsul se aflau dela începutul războiului concentrați pe diferitele câmpuri de luptă.

Solia tristă a sosit ieri la *Făgăraș* prin următoarea scrisoare venită de pe câmpul de luptă:

Mult stimată Doamnă!

Adânc mișcat vă aduc la cunoștință ca fiul dvoastră *Victor Cernea* stegar în rezervă al Reg. 50; lovit de-o granată inimică, a murit fără suferință moarte de erou pentru *Țară și Patrie* în 16/VI 916.

Mult regretatul *Victor* a fost tipul soldatului brav și de model conștient. Pentru faptele lui eroice a fost avansat la rangul de stegar și a fost propus de mult pentru decorare. Dar soarta nu i-a permis să-și vadă rodul oboșelilor și suferințelor sale, răpindu-l din mijlocul nostru.

Osemintele regretatului *Victor* vor fi depuse spre odihnă vecinică în cimiteriul militar din *Arsiero* (Italia).

Banii și alte mărunțisuri aflați la dânsul le păstrează *Comanie*—Comandantul lui și le va trimite-conform prescrierilor la *Ersatzbatalion* 50 la *Alba Iulia*, de unde vi le vor trimite *Dvoastră*.

Primiți, stimată Doamnă, atât în numele *Batalions-Comandantului* d-l major *Bărsan*, cât și din parte-mi expresia sincerilor condolențe.

Cu adâncă stimă,
Mircea C. Pop.

Dumnezeu să-l odihnească, iar familia întristată primească sincerele noastre condolențe,

Nouile alegeri grecești. Ziarul „Secolo” află din Atena: Alegerile grecești vor începe probabil la finele lunii Iulie.

ȘTIRI.

— 28 Iunie n. 1916.

Pentru Orfelinatul „U. F. R.” De câteva zile neobositele noastre domnișoare din Brașov cutieră strădă de stradă bătând la ușile oamenilor milostivi și cerându-le să se înscrie în șirul membrilor ajutatori ai „U. F. R.” din Ungaria pentru înfăptuirea cât mai grabnică a orfelinatului brașovean al „Uniunii Femeilor Române”, care va avea să adăpostească începând din toamnă pe fetițele noastre rămase orfane în urma războiului.

Precum suntem informați, s'a adunat până acum în Brașov din cotizațiile pentru primul an deja o sumă de peste 1500 cor. Colecta continuă și publicul brașovean e rugat să primească pe marinimoasele noastre d-șoare cu aceeași dragoste, cu care s'au pus ele în serviciul acestei nobile acțiuni caritative.

Pentru Orfelinatul din Blaj. Ni se scrie din Câmpulung (România), că Dl Septimiu B. Mureșanu directorul Prefecturii Județului Muscel și fost elev al școlilor din Blaj a colectat până în prezent două mii cinci sute (2500) coroane, pentru Orfelinatul din Blaj.

Centenarul nașterii lui M. Cogălniceanu. Din Iași ni se scrie: Data comemorării de 25 ani de la moartea marelui Mihail Cogălniceanu este 20 Iunie, după cum indică familia marelui dispărut.

Arhiducule nostru moștenitor a fost distins de Maj. Sa Împăratul Wilhelm cu ordinul „Pour le merite.”

Arhiducule nostru moștenitor a fost distins de Maj. Sa Împăratul Wilhelm cu ordinul „Pour le merite.”

Condamnarea întregii redacții a unei reviste. Procuratura regească din Budapesta a intentat proces revistei „Fidibus” pentru trei ilustrații, o poezie și șase articole, apărute în n-rol din 10 Septembrie 1915 al ei și a și confiscat-o Procuratura a ridicat acuză contra desenatorului Zorád Géza, a redactorului Radnoti Iozsef și a autorilor: Suchy Árpád, Szenes Béla, Glöck (Tölgy) László, Várna István, Solaninkó Iozsef și Farkas Miksa, pentru delict de presă săvârșit contra moralității. Procesul a fost pertractat eri la tribunalul din Budapesta. Toți acuzații au fost declarați vinovați și pedeapsa ce li-s-a dat a fost următoarea: Zorád Géza 7 luni închisoare și 10 coroane amendă în bani, iar ceilalți fiecare câte 14 zile închisoare și câte 200 coroane amendă. Atât procurorul cât și acuzații au apelat sentința.

La masa studenților „V. Oniția” a contribuit d-na Elena Dr. Drimba n. Cernea suma de 10 cor. în memoria neuitatului ei frate Victor Cernea, căzut pe câmpul de luptă italian.

Guvernorul rus pentru Bucovina a fost numit — după o depeșă din București a lui „Neue Freie Presse” — fostul secretar la legația din București, iar în urmă viceguvernorul al Basarabiei, Arseniev.

Lipsa de alimente în Rusia. Din Berlin se anunță: „Kolokol” scrie despre iminenta discuție a lipsei de alimente în Dumă: În Moscova și Petrograd s-a recomandat în mod oficial populației modul de viață vegetariană.

Reprezentanții Semtswo-urilor atrag unanim atenția ministerului agriculturii asupra dispariției vitelor din gospodăriile țărănești și stăruesc să se mărginească la minim tăierile. — Congresul pielarilor relevă înrăutățirea pieilor, din cauza tăierii vitelor tinere și nedesvoltate. Toate acestea sunt semnele unui pericol extrem de serios.

Chestiunea alimentară în Germania. Președintele oficiului de alimentație pentru războiu Batocky într-un interviu a spus, că deocamdată nu se va interzice în Germania consumația de carne. Abia în Septembrie va deveni actuală această chestiune care va depinde de rezultatul noii recolte.

Ministrul de instrucție al Prusiei contra model danielor. Ministrul de instrucție prusian a dat o ordonanță tuturor școlilor de fete din Prusia în care relevă influența stricăcioasă a modelor de dame cele mai nouă atât în privința economică cât și națională.

Prețuri maxime pentru obiectele de plumb și de cusător recvirate pentru trebuințele armatei. Cu privire la aceste obiecte stabilite de ministrul hovezimei pria ordinul său Nru. 7938/916 H. M. se primesc amănunte în localul autorității industriale orășenești (Strada-Portii nr. 63 etagiu II, Magistratul orășenesc.

Revoluție contra lui Venizelos. Din Sofia se anunță: Din Grecia au sosit mulți fugari la frontiera bulgară; toți arată situația în Grecia ca foarte critică. Se vorbește că este în curs o mișcare revoluționară în contra partidului venizelist, care este considerat ca pricinuitorul situației actuale.

O societate astronomică la București. Din București se anunță: Din inițiativa d-lui Vasile D. Bradul, publicist și astronom-amator, aflăm că în Capitală se vor pune bazele societății astronomice „Vega”. Până la funcționarea ei definitivă se vor ține doar ședințe intime, în cari se vor trata, de pe acum, conferințe astronomice și științifice. Persoanele din București, cari vor binevoi să adereze cât mai curând la înăgurarea acestei noi societăți științifice — sunt rugate a înștiința pe inițiator printr-o c. p. pe adresa: Str. Sculpturii 43. Numele persoanelor cari vor adera se vor publica în „Ziarul Științelor Populare” de sub conducerea d-lui Victor Anestin.

Apollo-Bio. Program pentru Joi și Vineri. — Serată Nordisc: Secretul Stereoscopului”, mare dramă defectivă în 3 acte. Suburbiul vechiu din Praga (Vederi); Copil prematur (farză în 1 act); Croitorul norocos (comedie în 3 acte.)

In oraș va stă deschisă mână (Sf. Petru și Pavel) până la orele 9 seara farmacia Kelemen.

Dați mici contribuiri anuale pentru Orfelinatul Uniunii femeilor rom. din Ungaria. Contribuirile sunt a se trimite prezidentei „Uniunii” d-nei Maria B. Baiulescu Brașov.

Abonați „Pagini literare” revista literară a scriitorilor noștri de sub conducerea d-lui Victor Stanciu. Arad Str. Zrinyi Nr. 1-a.

Mult întristații: Maria Cernea n. Chigerean, ca mamă, Octav Cernea adv. cu soția, Ovid Cernea, căpitan (prisonier în Rusia) Virgil Cernea căpitan pe câmpul de luptă din Sârbia, Liviu Cernea voluntar în Polonia rusească, Elena Cernea măr. Dr. Drimba, ca frați și soră și Dr. G. Drimba adv. locotenent i. r. pe câmpul de luptă, ca cumnat — anunță cu inimă îndurerată tuturor rudeniilor și cunoscuților moartea fiului, fratelui resp. cumnatului lor

Victor Cernea stegar i. r. în reg. 50 de inf. căzut pe câmpul de luptă spre Italia, fiind lovit de o granată dușmană.

Osemintele neuitatului nostru defunct au fost depuse spre vecinică odihnă în cimitirul militar din Arsiero (Italia).

Odihnească în pace! — În loc de orice alt anunț. —

Bibliografie.

Au apărut: „Cultura Creștină” anul VI. Nr. 11. din 1916, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins deosebit de bogat și de variat: Dr. Ioan Coltor: Rusaliile. Dr. Alexandru Nicolescu: Dragostea față de orfani. Ioan Isaicu: Din tainele unei vieți (II. Articol final). Ștefan Taședanu: Din viața și activitatea primului episcop sufragane român din Oradea-mare, Meleție Kovács. (Executarea poruncilor împărătești. Comisie nouă.) (III). Titus Malatu: Un capitol din domeniul evoluției darviniste. (Omul „copil degenerat” al maimuței sivilizate) (I). Insemnări: Absolvenții de teologie (Senior). Cronică: Zece mii coroane pentru fondul ziaristilor (r.) Un jubileu al presei catolice din Austria (ar.). Albumul e-rolilor noștri (r.). Semne bune în mijlocul prăpădului (ar.). Mișcare regnicolară pentru tuberculozici (ar.). Cărți și Reviste: Dr. A. Ch., Sfaturi pentru păzirea sănătății (gr.) „Libertatea” — București — (ar.).

— Primim la redacție broșura: Baró Ságuna Andráš — Eszrevételek a „Budapesti Szemle 452 és 453 számaiban megjelent közleményre. Irta Dr. Lupás János. Nagy-Szeben Gör. kel. főegyházmegeyi könyvnyomda. 1915.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branicea & Comp Redactor responsabil: Ioan Lacoa.

Anunț.

În lipsă de timp caut pe aceeași cale cunoștința unei d-șoare inteligentă din familie bună (care dacă se poate să cunoască și un instrument muzical) și să dispună și de ceva parale. De sine înțeles că să se priceapă și la gospodăria casei.

Eu sunt un funcționar de stat cu drept de penziune de mai mulți ani în etate de 36 ani, situat într-un oraș destul de frumos din Ardeal.

Scrisorile provăzute cu fotografie să se adreseze sub plic dublu la administrația acestei foi sub literale D. A., cari se vor înapoiia sub cea mai mare discreție. (1—3).

Maestru de înotat.

Pentru baia de vară în liber a Eforiei școlilor centrale gr. or. rom. din loc se caută un maestru de înotat. — Informațiuni mai de aproape se pot lua dela administrația băilor. 3—3 Administrația Băilor.

ABONAȚI GAZETA TRANSILVANIEI.

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că dela 1 Iulie a. c. voi deschide, în localul fostei „Librării naționale S. Bor-nemisa din Orăștie”, o nouă

Librărie sub firma: „Librăria A. Branga”.

Noua librărie va fi sortată cu tot soiul de cărți, hârtie și recuzite și se vor vinde cu prețuri convenabile.

Contând la binevoitorul sprijin semnez. Szászváros (Orăștie) la 20 Iunie 1916.

1—4 A. Branga.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMANIEI.

... SITUAȚIUNE SUMARĂ. ...

Table with columns for 1915 (6 Iunie) and 1916 (28 Mai, 4 Iunie). It lists various financial items under 'ACTIV' and 'PASIV' such as aur (monete), depozitate, argint, efecte scontate, imprumuturi, capital, and fond de rezervă.

FONDATA ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FONDATA ÎN 1888.

«A. MUREȘIANU»:**BRANISCE & CO.****Brașov, Str. Prundului Nr 15**

Acest stabiliment este provăzut cu cele mai nouă mijloace tehnice și asortat cu tot felul de caractere de litere nouă, din cele mai moderne, în casele proprii, este pus în pozițiune de a putea executa orice comandă cu promptitudine și acurateță precum :

Cărți de știință,
Literatură și didactice.

—
S T A T U T E.

—
Foi periodice.

—
IMPRIMATE ARTISTICE.

Registre și imprimate

pentru toate speciile de serviciiuri.

—
Tarife comerciale,
industriale de hoteluri și restaurante.

—
C O M P T U R I,

ADRESE, CIRCULARE,

SCRISORI, COVERTE,

PREȚURI CURENTE, ȘI

DIVERSE ANUNȚURI.

Programe elegante.

—
Bilete de vizită
diferite formate.

—
Bilete de logodnă și nuntă

—
Bilete de înmormântări

Comenzile eventuale se primesc în biroul tipografiei, Brașov, Strada Prundului Nr. 15.

Comenzile din afară rugăm a se adresa tipografiei

„A. MUREȘIANU”: BRANISCE & COMP, BRAȘOV.